

Open Huis Bijeenkomst van zaterdag 6 januari 1996

"Huidige stand van zaken van Gauquelin's Mars-effect" door Rudolf Smit
 eindredacteur van Astrologie in Onderzoek,
 hoofdredacteur van Correlation

Aankondiging

Binnenkort verschijnt er een nieuw boek over dit onderwerp: "The Tenacious Mars Effect" van Suithbert Ertel (hoogleraar psychologie te Göttingen) en Kenneth Irving (uitgever van American Astrology). In het eerste deel geeft Irving een overzicht van de geschiedenis van het Mars-effect; in het tweede deel behandelt Ertel de wetenschappelijke aspecten ervan. Aan het slot volgen vier Appendices van verschillende auteurs, waaronder eindredacteur Smit. Het wordt uitgegeven door de Urania Trust, 396 Caledonian Road, London N1 1DN, England en kost GBP 10.95.

Kort historisch overzicht

Het woord "Mars-effect" is misleidend: er is geen sprake van een effect, maar van een correlatie; bovendien gaat het om meer planeten dan alleen Mars.

Vraag: Bestaat het effect echt? Sommige skeptische onderzoekers antwoorden ontkennend, andere bevestigend. De bekende skeptische onderzoeker G. Dean telegrafeerde onlangs na vijf weken computer-analyse: "Bad news for Kurtz et al the Mars effect stands period" (Slecht nieuws voor skeptici zoals Kurtz: het Mars-effect staat overeind. Punt, uit.).

Gauquelin onderzocht in de jaren 1950 en '60 de posities van de planeten in de geboortehoroscoop van sportkampioenen en vond daarbij concentraties van Mars in wat hij aanduidde als de sectoren 1, 4, 7 en 12, overeenkomende met de huizen 12, 9, 6 en 3. In de sectoren 1 en 4 waren die concentraties significant hoger dan verwacht. Gauquelin kon de uitkomsten iets versterken door de sectoren naar voren toe uit te breiden: 1 met het laatste deel van 12, en 4 met het laatste deel van 3. Het waargenomen effect was wél significant, maar te klein om praktisch bruikbaar te zijn. Overigens was dit effect niet in overeenstemming met gangbare astrologische interpretatieregels.

Hierna benaderde Gauquelin diverse instellingen met het verzoek, zijn uitkomsten kritisch te onderzoeken. De Belgische skeptische groep Para nam de uitnodiging aan en vond dat Belgische sportkampioenen het effect eveneens vertoonden. Dit werd schriftelijk vastgelegd, maar pas 8 jaar later met veel voorbehoud en verwijten aan het adres van Gauquelin gepubliceerd. In Amerika richtte Kurtz het CSICOP (Committee for the Scientific Investigation of Claims Of the Paranormal) op en bestreed Gauquelin's resultaten. Toen eigen onderzoek van Kurtz en Zelen het effect bevestigden werd deze uitkomst eenvoudig weggeredeneerd. Er ontstond ruzie tussen twee soorten skeptici, waarbij de "hardliners" (in Nederland vooral J.W. Nienhuis, bestuurslid van de Stichting Skepsis, alles negeren wat tegen het eigen standpunt ingaat.

Begin jaren '80 werd het onderzoek herhaald door het CFEPP (Comité Français pour l'Evaluation des Phénomènes Paranormaux), samen met Gauquelin. Het overleg tussen beide partijen hierbij was bij protocol geregeld, maar dit werd door het CFEPP genegeerd. In 1990 werd een negatief resultaat gepubliceerd.

Al in de jaren '60 betrok Gauquelin het eminentie-effect bij zijn onderzoek. Dit werd later uitgewerkt door Ertel, die enkele vertekeningen bij Gauquelin's werk vond. Ertel stelde het objectieve citatie-criterium als norm voor en vond daarmee een positief resultaat.

Algemeen

Het statistisch onderzoek naar tal van astrologisch stellingen heeft tot nu toe vrijwel alleen negatieve resultaten opgeleverd. Het ziet er ook niet naar uit dat er betere resultaten te verwachten zijn. Met andere woorden, we zitten op een dood spoor.

Eén soort onderzoek echter is naar de mening van de spreker veronachtzaamd: de menselijke factor die astroloog heet. Om te spreken met Geoffrey Dean: al weten we dat astrologie waarschijnlijk niet werkt, astrologen echter werken wel. Individuele astrologen kunnen zeer goede resultaten bereiken. Een markant voorbeeld is het experiment van de advocaat Mr C.P. van Rossum in het begin van de dertiger jaren met de toentertijd zeer bekende astroloog Leo Knecht. Dit onderzoek werd vastgelegd in het boek "Twee Occulte Problemen" dat uitkwam in 1933. Hierin bleek dat Knecht precieze duidingen produceerde aan de hand van "blinde" horoscopen, d.w.z. hij kende alleen de geboortegegevens die hem door de experimentator waren verschaft.

Nog een astroloog die heel bekend is geworden als uitstekende duider van blinde horoscopen, was de Duitser Walter Boer.

Geoffrey Dean, tot nu toe misschien de best ingevoerde onderzoeker van de astrologie, erkent het bestaan van dit soort astrologen. Hij noemt ze de "superstars".

Spreker is van mening dat dit soort experimenten weer meer zouden moeten worden gedaan; astrologie werkt misschien alleen maar dankzij de mens die er achter zit.